زَھگ بَلَد

بلوچیءِ
اولی
کتاب

بلوچ اتحاد کویت

زَھگ بلَد

بلوچیءِ اوّلی کتاب

بلوچ اتحاد کویت

شرف کتاب جاہ
میوہ شاہ روڈ غریب شاہ لیاری
کراچی

بے جُست ءِ اے کتاب ءِ کس چاپ ءُ شنگ کُت نہ کنت

چاپ ———— بلوچ اتحاد کویت
شنگ ———— شرف کتاب جاہ
دومی چاپ ———— ۱۹۸۷ء
دانگ ———— دو ھزار
چاپ رھبند ———— آپسٹ
وش نبیس ———— عیسٰی سربازی
بھا ———— ۸ کلدار

اسحاقیہ پرنٹنگ پریس کراچی

دانکے

شرف کتاب جاہ ءِ ھمکاری ءَ سکین (کالدھ) ءِ چِنگ ءَ رندءَ بلوچی ءِ اوّلی کتاب ءَ منی گچین "زھگ بَلَد" ات کہ ۱۹۶۳ ءَ چاپ ءُ شِنگ بوتگ، ءُ چہ بلوچی اکیڈمی کراچی ءِ باسکانی نیمگ ءَ اجازہ اوں رستگ ات، بلے مزنیں اڑ اِش ات کہ گُٹے اشی ءَ چاپ بکنت۔ بلوچ اتحاد کویت ءِ کراچی ءِ نمائندگ واجہ محمد شریف ءَ اے مشکل آسان کُت۔ اے منی دِل جتی اِنت کہ بلوچ اتحاد کویت ءَ پہ بلوچی لبزانک ءِ خزمت ءَ لانک بستگ ءُ اے بلوچ اتحاد کویت ءِ بیل ءُ براھندگانی زبان دوستی ءُ لبزانکی ھُب ءُ واھگ اِنت کہ "زھگ بلد" شنگ ءِ دست ءَ اِنت، ءُ ھبری گپ اِش اِنت کہ بلوچ اتحاد کویت ءِ براتاں وتی کار چہ الی کتاب ءَ بنگیج کُتگ۔ گوں اے کتاب ءِ چاپ ءَ بلوچ اتحاد کویت ءَ اے جہر پدر کتگ کہ اتحاد ءِ نگاہ بلوچی لبزانک ءِ شِنگی اڑانی نیمگ ءَ اِنت ءُ اُمیت واریں کہ اے دگہ بیل ءُ براھندگ ءُ گل گوں بلوچ اتحاد کویت ءَ لبزانکی راھبنداں ھمکوپگ بنت۔

"زھگ بلد" ءِ بابت ءَ منی گوشتگ اِش اِنت کہ بلوچی اکیڈمی کراچی ءِ باسکاں اے کتاب ھچوش پہ دوبند دانگ کہ بیست ءُ پنچ سال ءَ رند اوں نوکیں دور ءِ زروتاں پیلہ کت کنت ءُ منت ءُ بدلی بے نہ لوٹیت۔ ما اے گپ ءِ مارگ ءَ کہ اے کتاب دو بہر اِنت، اے کتاب دو بہراں کتگ۔ اشی ءِ اوّلی بہر کہ بلوچی ءِ اوّلی کتاب ءِ رنگ ءَ اِنت "زھگ بلد" ءِ نام ءَ شنگ ءِ دست ءَ اِنت ءُ دومی بہر گوں ھمتیں سیکانی گیش کنگ ءَ "بلوچی ءِ دومی کتاب" ءِ نام ءَ پہ چاپ ءُ شِنگ ءَ جریدہ بیگ ءَ اِنت۔

ما اُمیت واریں کہ آیوکیں روچاں بیل ءُ براھندگ ءُ لبزانکی گل بلوچ اتحاد کویت ءَ نہ تھنا گیشتریں دشونی ءُ سرءُ سوج کننت بلکہ لبزانکی راھبنداں گوں بلوچ اتحاد کویت ءَ ھمراہ بنت، ءُ پہ بلوچی ءِ الی کتابانی گیش کنگ ءَ جُہد کننت۔ من چہ بلوچی اکیڈمی کراچی ءِ باسکاں منت واروں ءُ دُوا کناں کہ بلوچ اتحاد کویت ءِ براتانی جھدانی آسر پہ بلوچی لبزانک ءَ بودناکی بے بیاریت۔

شنگ کنوخ
اصغر علی آزگ
اکتوبر ۱۹۸۷ء

پیش گال

دنیاءِ تماہیں اِلم زانت اِے گپ ءَ ہم سلاہ انت کہ زبان ءِ بودناکی ءُ دیم کنزگ ءَ مستریں بُنیات زھگانی بُنگیجی کتاب اَنت۔ یک زبانے ءِ بودناکی ءِ اندازگ چہ اے گپ ءَ ہم جنگ بیت کہ آئی ءِ تہا زھگی کتابانی چٹریں مزنیں انبارے ھست۔ زھگی کتابانی تہا بُنگیجی کتاب بزاں زھگ بلد (کاعدہ) چہ گلاں مستریں درجہ ءِ دارنت۔ بلے مے زبان ءِ تہا اِے زرورت ءِ نیمگ ءَ بازکم دلگوش کنگ بوتگ۔

تنے وھدی واجہ محمد حسین عنقا، واجہ خیر محمد ندوی ءُ واجہ سید ھاشمی ءِ زھگ بلد چہ مے چم ءُ نزراں گوستگ اَنت۔ بلے سھرائیں گپ ءِ کہ بلوچی ءِ ہمیں پدمنتگیں زبانے ءَ پہ اِے دویانی زھگ بلد ھچ نہ اَنت۔ اِلم ءُ وانگ ءِ نوکیں لوٹ ءُ زرورتانی پدءَ باید اِنت کہ نوکیں راہ ءُ رھبندانی سرءَ زھگ بلد شون دیگ بہ بنت کہ آھانی نوکیں لوٹ ءُ زرورتاں پیلو کُت بکن اَنت۔ ھمے زرورت ءِ پدءَ اکیڈمی ءَ بازچار ءُ گِندءَ رَند اِے سلاہ کت کہ آیک زھگ بلدے شون بدنت ءُ چاپ ءُ شنگ بکنت۔ بلے زانگریں داجکار پہ شَرّی زان اَنت کہ اِے چُشیں ارزانے کارے نہ اِنت۔ وھدے کہ اکیڈمی ءَ اِے کاردتی دست ءَ گپت آئی ءِ دیم ءَ بازیں مان گیشتگیں ھَبر اتک اَنت، چوکہ :-

۱- بلوچی الِپباءِ تہا چُنت توار ہبنت۔

۲- نبشت ءِ رھبند (املا) چون ببیت۔

اکیڈمی ءَ اِے بارو ءَ زبان کواس ءُ واندھیں بلوچ واجکاراں چہ سلاہ گپت ءُ ھمے گپّاں پہ راھے بُرّگ ءِ ھاتر ءَ بازیں میٹرکنا مینت اَنت ءُ یک سوالنامہ ئے ھم شون دات ءُ شنگ کت۔ ءُ ھمے پیم ءَ تمامیں بلوچ ادیب زبان زانت ءُ واندھیں واجکاراں چہ سلاہ لوٹت۔ ھا سلاھانی رَندگیری ءَ اِے زھگ بلد شون دیگ بوتگ۔

زھگ بلد بازیں راھدارانی (اُسولانی) پد ءَ شون دیگ بنت۔ بلے چہ کُلّاں شرتر ءُ جوان تریں راھدار لبزانی بُن ءُ مادن وانینگ، ھیال کنگ بیت۔ اِے زھگ بلد ءِ تہا ھمے راھدار ءِ نیمگ ءَ ولگوشں کنگ بوتگ۔ دوھرپی، سے ھرپی ءُ چارھرپی لبزانی تہر تہریں سورت دیگ بوتگ اَنت کہ چراھانی وانگ ءَ رندیک تالبے ھروڑ ءِ لبزے ءَ وانگ ءُ نبیسگ ءِ لائک بیت۔

اِے زھگ بلد کہ شمے دست ءَ اِنت، اِشی ءِ تہا بازیں نوکیں گپّ گندگ ءَ کاینت چو کہ:-

۱- الیپا ءِ تہا چڑو ۲۴ توار اَنت۔

۲- اِے دگہ زھگ بلدانی وڑ ءَ اَولی سَبک ءِ بُنگیج گوں الپبا ءَ نہ اِنت۔ اِتے وھدی بلوچی ءِ تہا بُنیاتی تیں تواراں ابید اِے جَلی ھَرپ ھم کارمرز بوتگ اَنت کہ گوں بلوچی ءَ ھچ سیادی ندارنت۔

ث - ح - خ - ذ - ص - ض - ط - ظ - ع - غ - ف - ق

ءُ اِے وڑ ءَ یک توارے ءَ پہ دو دو سے سے توار کارمرز بوتگ اَنت۔ چو کہ:-

'سین' ءِ توار ءَ پہ "س"، "ث" ءُ "ص"

'ھے' ءِ توار ءَ پہ "ھ" ءُ "ح"

'زے' ءِ توار ءَ پہ "ز"، "ذ"، "ض" ءُ "ظ"

'تے' ءِ توارءَ پہ "ت" ءُ "ط"

'اے' ءِ توارءَ پہ "ا" "ع" ءُ "ء"

'کاپ' ءِ توارءَ پہ "ق" ءُ "ک"۔

سھرا اِنت یک توارے ءَ پہ دو دو سے سے توار زھگ ءِ زُرتن ءُ پھم ءِ سرءَ زندیں بارے بنت پمے ھاترءَ اِے زھگ بلدءِ تھا اربی ءِ اِے گیشیں حرپ کارمرز کنگ نہ بوتگ اَنت۔ البت اشانی بارءِ اکیڈمی ءَ ھمے سلاہ کتگ کہ اِے حرپ تھنا اربی نامانی تھا کارمرز بنت۔ ھرزھگ بلدے ءِ یا کہ زھگی کتابے ءِ شون دیگ ءِ وھدءَ اِے ھبرشموشگ نہ لوٹیت کہ آکتاب ءِ وانوک زھگ بنت۔ ہمیشا شونکارءَ بایدانت کہ ھماھانی اگل ءُ پھم ءِ کساس ءَ آئی ءَ شون بدنت۔ زھگ بلدھمچُک ارزان بیت پرائی ءَ زھگ ھُب ءُ دوستی ھم ھمے پچ ءَ گیش بیان بیت ءُ آ وتی سبکاں زوت گوں ھُب ءَ یات کنت۔

نی دوگپ زھگ بلد ءِ وانگ ءُ وانینگ ءِ سرءَ جتگ ھم زروری اِنت۔ اِے زھگ بلدِ اِے دگہ زبانانی نوکیں زھگ بلدانی زندگیری ءِ شون دیگ بوتگ کہ آھانی تھا تب زانتی راھدارانی لبزءُ بِردانی وانینگ ءِ سرءَ گیشتر دلگوش کنگ بوتگ۔ اول ءَ زھگان ءَ لبزءُ بِرد وانینگ بنت۔ وھدے آحرپ تورانی تھا پرک کنگ ءِ لائک بنت گڑا الپبا وانینگ بیت۔ اِے پیم ءَ آزوت ءُ پہ شَرّی ءُ ارزانی لبزءُ بِردانی وانگ ءَ ھیل کن اَنت۔ اِے ھبرءِ ھیالداری کنگ لوٹیت کہ اولی سبکانی تہا کہ دوحرپی، سے حرپی یا چارحرپی سبک اتکگ اَنت آھانی تھا ھما لبزانی وانینگ ءِ سرءَ زور دیگ ببیت۔ تانکہ وانوک ءَ لبزانی زُدوم ءِ زانگ ببیت۔ اِشی ءَ ابید رھبندءِ تھا اِزاپت ءَ پہ "ءَ" "جرء" حرپ ءَ پہ "ء" ءُ ارزاں کار (Simple Verb) ءَ پہ "اِنت" ءُ "اَنت" زورگ

بوتگ اَنت ۔ بلے کتاب ءِ گُڈی دو سۓ سَبکانی تہا ارزان کارءِ الپ وَڑگ بوتگ چوکہ :۔

لوگ اِنت ۔ مُرگ اَنت

لوگنت ۔ مُرگنت

رھبند ءِ تہا اِے ھبرءِ ھیالداری ھم کنگ بوتگ کہ رودراتکی ءُ روکپتی وانوک دوئیں اشی ءَ وتی وتی ہیمءِ زبان اَنت ۔ چوکہ " لوگ " ءِ " گاپ " ءَ روددراتکی وانوک " غین " بوانَنت ۔ ھمے ہیم ءَ آ " پے " ءَ " فے " ءُ " پھے " ۔ کاپ ءَ " خے " ءُ " کھے " ۔ " تے " ءَ " ثے " ءُ " تھے " ءُ " چ " ءَ " شین " وانت کن اَنت ۔ پرچے کہ روددراتکی ءُ روبرکتی ھرپ ءُ تورانی تہا واپرک ھست بلے زبان ءِ جند ءِ تہا ھچ بُنیاتی پرک نیست ۔ چرے گپان ابید اِے ھبر ءِ ھیالداری ھم کنگ بوتگ کہ بیدِ زھگاں اِے زَھگ بلد مستریاں ھم کار بدنت پرچے کہ مۓ زبان ءِ تہا کتابانی اِنچُکیں انبارے نیست کہ اِلم دوستیں واجکارانی زروزتاں پیلو بکنت ۔

پرے مکسد ءَ کتاب ءِ گُڈی سَبک ھنچیں وڑے ءَ نبشتہ کنگ بوتگ اَنت کہ چراھاں زھگاں گوں ہچّی ءَ مزن اُمر ھم پائدگ گپت بکن اَنت ۔

اِے زَھگ بلد ءِ نبیسگ ءُ شون دَیگ ءَ پہ اکیڈمی ءَ یک " زھگ بلد دیوانے " جوڑ کنگ اَت ۔ اِے جُلی واجکار کہ اِے دیوان ءِ باسک اَنت ، اِے زھگ بلد ھیشانی جُھد ءُ کوشستانی آسرِ اَنت ۔

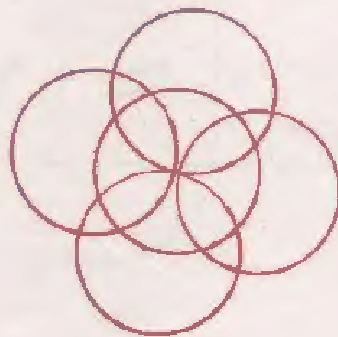
۱ - واجہ مراد ساحر
۲ - واجہ عبدالرسول نظامانی
۳ - واجہ ایم بیگ بلوچ
۴ - واجہ ملک محمد طوقی ءُ
۵ - اسے بیترانی نبیسوک

ماھا واجکارانی ھم سک منّت وارین کہ آ اِے کارءِ تھاگوں ما دَسْکمک بوتگ اَنت ءُ ما را سرءُ سوج اِشْتگ اَنت ءُ شُش کُتگ۔

بلوچی اکیڈمی ءِ اِے کوشست ءُ شُمے دیم ءَ اَنت۔ اِشی ءِ شتری ءُ ھرابیءَ چِیْتا سگ ءُ شُمے کارِنت۔ ایشی ءِ جوانی ءَ نوان ءُ نچارت ءُ شُمے نزوریاں چہ مارا مالوم دار بجن اِت۔

روچ ۔ ۶، مارچ ۱۹۶۳ء

اکبر بارک زئی
کاردار بلوچی اکیڈمی، منگھوپیر روڈ۔ کراچی

بِسمِ اللهِ الرَّحمٰنِ الرَّحِيمِ

اَولی سَبَک

دو هرپی لبزانی کارمرز گوں زَبَر ءَ

	دَ + ر	دَر
	سَ + ر	سَر
	هَ + ر	هَر

دَر سَر هَر

سَر هَر دَر

هَر دَر سَر

شَپ - بَٹ - دَپ - بَر - پَس - جَس - نَل - جَل

دُومی سَبَک

دوھرپی لبز گوں زیر ـِـ

	گِ + س	گِس
	زِ + ر	زِر
	رِ + د	رِد

مَنی گِس　　　تئ گِس

نیلّیں زِر　　　دیریں زِر

اِے رِد　　　آ رِد

پِت　نِد　گِل　لِگ　دِل

ا ب پ ت

سَتَیُهِی سَبَق

دوھرپی لبزگوں پیش ـُ ءَ

	بُ + ز	بُز
	جُ + ڑ	جُڑ
	جُ + گ	جُگ

سُهرین بُز — سْیاهین جُڑ — گرْانین جُگ
سْیاهین جُڑ — گرْانین جُگ — سُهرین بُز
گرْانین جُگ — سُهرین بُز — سْیاهین جُڑ

شُد گُد پُر گُڑ
مُھ لُڑ ٹُگ پُگ
پ ت ٹ ج چ

چارُمِی سَبَک

دوھرپی لبزگوں زبرَ ـ زیرِ ـ ءُ پیش ُ ءَ ھوار

بَر	بَ + ر	
گِل	گِ + ل	
بُت	بُ + ت	

سُتھریں بَر — تَرّیں گِل — نوکیں بُت
تَرّیں گِل — نوکیں بُت — سُتھریں بَر
نوکیں بُت — سُتھریں بَر — تَرّیں گِل

گِس جُڑ دَھ چِش پُٹ شَش گُل جَل سِل
بُز جَس دِل لَد نِد گُد
گِ سِ جُ آ زِ چِ
بُز چِش بَٹ

پنچُمی سبک

(شُمار)

	دو	دو دَر
	چار	چارِ گِس
	شَش	شَش بُت

چارِ گِس ـــ شَش بُت ـــ دو دَر

ئے سَر ـــ هَپت بُز ـــ نُه جُگ

هَشت گُل ـــ دَه هَر ـــ پَنچ سِل

یَک ـ دو ـ سے ـ چار ـ پَنچ ـ شَش

هَپت ـ هَشت ـ نُه ـ دَه

هَپت ـ سے ـ نُه ـ پَنچ

ج ـ چ ـ د ـ ڈ

شَشُمی سَبَک

اِے ھَر آ دَر اِے پِس آ سَر
مَنی دِل تَئی پِت مَنی گَس تئی دِل
سْیاھیں بُز سُھریں گُل زَرْدیں گُد
سَے دَر شَشْ گَس دو گُل
سْیاھیں پُر تَئی گَس آ نَل مَنی پِت
پَنچ سَر ھَشْت بُز سُھریل جَل

اِے آ مَن ما دو سے کُو کُو
شَشْ جُو ھَے ھَو سَے جَو
دو شَی مرچی ٹیٹی تازی
اِے مَن اِے تَو بے مَن بے تَو

دو جَو کُو بے ھَے شَی

د ڈ ر ڑ ز ژ

ھپتمی سبک

سے ھرپی لبزکہ آھانی نیام ءَ اَلِپ کیت گوں "کارءُ" اِزاپت "ءَ"

	د + ا + س	داس
	ت + ا + س	تاس
	چ + ا + ت	چات

سَبزَل ءِ داس
اِے داسے
آ تیز بیں داسے

ماھَل ءِ تاس
اِے تاسے
آ نوکیں تاسے

مینگ ءِ چات
اِے چاتے
آ جُھلیں چاتے

مات ماھ نان لاپ پات دار بان
کاھ آپ واد
لا مات کاھ ماھ نان بان
تاسے ماھے دارے
ز ژ س ش

ھشتُمی سَبَک

سے ھرپی لبزکہ آیانی نیام ءَ "و" کیت گوں "کار" ءُ جُز" ءِ ھرپ ءَ

	گ + و + ک	گوک
	ک + و + ش	کَوش
	ت + و + د	تُود

کَوشں ءَ نیار   گوک ءَ بوج   تُود ءَ چَنڈ

ناکو ءِ کَوشں ءَ نیار   چاکر ءِ گوک ءَ بوج

تُود ءِ شاھ ءَ چَنڈ

گوک ءَ بوج   کَوشں ءَ نیار   تُود ءَ چَنڈ

نود   مور   نوک   لوگ   کَور   چَول   پَور   پَوج

مُود   چُوڑ   لُوڑ   دُور

نوک   کَوش   چُوڑ   لوگ

نُھمی سبک

ءِ حرپی لبزکہ آیانی نیام ءَ "ی" کیت گوں کار" اِنت " ءَ

	ش + ے + ر	شیر
	ھَ + ے + ک	ھیک
	جِ + ی + گ	جیگ

اِے ھیکے ـــ آشیرے ـــ اِے جیگے

ھیک ایر اِنت ـــ شیر واب اِنت ـــ جیگ نوک اِنت

اِے مُرگ ءِ ھیک اِنت ـــ آشیرءِ ھونڈ اِنت

اِے نازُل ءِ جیگ اِنت

ھیک وشّ اِنت ـــ شیر پیر اِنت

جیگ سُھر اِنت

میش ریک دیم ریش کَیل لَیب سَیل

کَید . پیر تیر میدہ شیر

دَھمی سَبک

اِے گِردیں نانے ۔ آھورکیں پابتے
اِے ڈْراجیں سادے ۔ آپُرّیں تلّسے
زِر ءِ چَول   جور ءِ پُلّ ۔ دَشت ءِ کَور ۔ بَنّش ءِ ھَور
گوک ءَ دوش ۔ لوگ ءَ روپ ۔ رود ءَ شود   بوپ ءَ دوچ
شھر ءِ سَیل ءَ برو ۔ جِیگ ءِ دوچ ءَ نْچار
مات ءِ ھِزمَت ءَ کَن ۔ ریک ءِ کوت ءَ پروش

واڑ ۔ ھار ۔ کاش ۔ ٹاب
گوش ۔ لوپ ۔ کوھ ۔ بور
کوَگ ۔ جَور ۔ سَول ۔ دَور
بُود ۔ بُوچ ۔ دُوت ۔ کُوش

س ۔ ش ۔ ک ۔ گ ۔ ل ۔ م

یازدھمی سبک

اِے ھَیکے ۔ آ کَیلے ۔ اِے سَیدے ۔ آ تَیلے
تئ کَید ۔ مَنی کَیل ۔ آئی ءَ سَید
شُمے میش ۔ مَے بور ۔ آھانی گوک
شُمے میش سیاہ اِنت ۔ مَے اَسپ بور اِنت
آھانی گوک سگار اِنت
اِے میدءِ یکدار اِنت ۔ آ کیچ ءِ بازار اِنت
اِے شیرءِ دیز اِنت ۔ آ میرءِ میش اِنت

ھید	دیگ	مید
سَید	لَیب	کَید
پیگ	ھِیر	جیگ

ن و ھ ء ی

دوازدھمی سبک

اب پ ت ٹ ج چ د ڈ ر ڑ ز ژ
س ش ک گ ل م ن و ھ ء ی

ب پ ت ٹ ج چ د ڈ ر ڑ ز ژ
سـ شـ ک گ ل مـ نـ و ھ ئـ یـ

اَ بِ پُ تَ ٹِ جُ چَ دِ ڈُ رَ ڑِ زُ ژَ
سِ شُ کَ گِ لُ مَ نِ وُ ھَ ئِ یُ

بَ ٹ — بٹ	پَ س — پس	ھِ رْ رْ — ھرّ
ڈ اب — ڈاب	مَ ات — مات	مُ و ر — مور
ل و گ — لوگ	مَ یش — میش	یَ کْ کْ — یکّ
پِ سے — پسے	ٹ ا بے — ٹابے	یَ کْ کے — یکّے

ل جناں براں وراں بوریں پیریں
ے بے سے نوکے ھیکے آشبے

سیزدهُمی سَبَک

سے هرپی لبزکہ آهانی نیام ءُ "میم" کیت گوں کار" اَنْت" ءَ

	اَ + م + ب	اَمْب
	هُ + م + ب	هُمْب

اِے اَمْب اَنْت — آ هُمْب اَنْت

اِے زَرْدیں اَمْب اَنْت — آ پُرّیں هُمْب اَنْت

اَمْب وَشّ اَنْت هُمْب چہ شیرگ ءَ پُرّ اَنْت

دَریا رُمْب اَنْت ۔ سُوچِن سُمْب اَنْت

تاس کُمْب اَنْت ۔ لوگ ءَ لِمْب اَنْت

رَمْب ۔ کَمْب ۔ چِمْب ۔ لِمْب ۔ چُمْب ۔ دُمْب ۔

چارُمِی سَبَک

سے ھرپی لبزکہ آھانی نیامءَ نزوریں نون (ں) کیت

	ت + ں + د	تَنْد
	ج + ں + گ	جِنْگ
	ل + ں + ٹ	لُنْٹ

ہوکو ؛ تَنْد — نَریں جِنگ — تُئی لُنْٹ

تَنْد بارگ اَنت — جِنگ مُچ اَنْت

لُنْٹ ھُشک اَنْت

اِے بَزیں تَنْد اَنْت — آ نَریں جِنگ اَنت — اِے تُئی لُنْٹ اَنْت

تَنْگ — سَنْج — رَنْگ

سِنْگ — مَنْج — ھِنْگ

سُنْٹ — سُنْد — کُنْٹ

پانزدھمی سَبک

سے ھربی لبزکہ آھانی نیامی ءُ گُڈّی ھرپ ادشتوک (ساکن) اَنت

دَسْت	دَ + س + ت	
کِشْک	کِ + ش + ک	
مُشْک	مُ + ش + ک	

ڈراجیں دَست ـــ تچکیں کِشْک ـــ کوریں مُشْک

تئیِ دو دَست اَنت ـــ اِے یکّ کِشکے

آسے مُشْک اَنت

دَست ءَ شود ـ کِشک ءَ بچِر ـ مُشک ءَ بُکُش ـ دَست مُنڈ اَنت

کِشک چوٹ اِنت ـ مُشک کور اِنت

پَشک ـ بَرد ـ مَچگ ـ بَرْشم ـ مِشک ـ کِرم ـ مِرچ ـ سِچک

مُرگ ـ پُلک ـ گُلگ ـ گُرک

شانزدهمی سبک

سے حرفی لبزکہ آهانی بنام ءَ "هے" گیت

	زَ + ھ + گ	زَھْگ
	چِ + ھ + ر	چِھْر
	دُ + ھ + ل	دُھْل

زَھْگ ءِ کتاب ۔ چِھرءِ یَرَّگ ۔ دُھْل ءِ توار
زَھْگ ءِ کتاب کُسّان اِنت ۔ چِھرءِ یَرَّگ سُبُکّ اِنت
دُھْل ءِ توار وَشّ اِنت
زَھْگ کتاب وَان اَنت چِھرءَ گوں بَنْدِیک ریس اَنت
دُھلی دُھْل جَن اَنت

تَھْت زَھْم شَھْر سَھْت شَھْم سَھْر
ہِھْل نِھْر مُھْر جُھْل سُھْر سُھْب

ھَبْدَھُمی سَبَک

سَے ھَرْپی لبزکہ آھانی گُڈّی دوئیں ھَرْپ ھمتوار اَنت

	چَ + م + م	چَمّ
	ھِ + ر + ر	ھِرّ
	پُ + ل + ل	پُلّ

چَمّ ءِ روک — ھِرّ ءِ دُمْب — پُلّ ءِ رَنگ

نَی چَمّ شَرّ اَنت — آھِر لنگ اِنت — اِے پُلّ سُھر اَنت

شَرّیں زَھگ چَمّاں شودا اَنت — ھِرّ شُتُر مچ اَنت

پُلّ وشّیں بوھدار اَنت

مچّ ۔ تَگّ ۔ جَرّ ۔ پِسّ ۔ زِکّ ۔ ٹِکّ ۔ دُرّ ۔ گُٹّ ۔ جُلّ

اے جُملی سے ھرپانی تھنا نیامی ھَرپ توار داہ اَنت

گَوَن گَؤن = گَؤز گَوز

گَؤن بؤر گَؤپ گَؤج گَؤش گَؤم

هَژدهُمی سبک

ے هَرپی لسبزکہ آهانی گُڈّی توار ادشتوک اِنت۔

مَدَگ	مَ + دَ + گ	
کُچِک	کُ + چِ + ک	
تَپَر	تَ + پَ + ر	

مَدَگ ءِ بِگِر ۔ کُچِک ءَ بجن ۔ تَپَر ءَ بِبَر

مَدَگ ءِ گِرانت ۔ کُچِک ءَ جن انت ۔ تَپَرءَ بَرانت

مَدَگ ءِ بانزُل ۔ کُچِک ءِ لِنگ ۔ تَپَرءِ دَسْتَگ

مَدَگ زَرد اِنت ۔ کُچِک سْیاہ اِنت ۔ تَپَر تیز اِنت

مَزَن ۔ سَرَگ ۔ نَگَن ۔ رَمَگ ۔ شَکَر

رِگِت ۔ تِمُر ۔ چِرِت ۔ گِسِد ۔ شِمِل

پُگُل ۔ شُشُک ۔ کُنَر ۔ دَجُک ۔ دُشُک

کُدُو ۔ کُجا ۔ گُلو ۔ سَدُو ۔ مَنی ۔ تَئی ۔ کَئی ۔ کَدی

نوزدھمی سَبک

اَسپ ءَ لَتّ مَجَن ۔ کارْچ ءَ تیز بکن ۔ لُنْٹ ءَ گَٹّ مچِن
تَنْدءَ دَشت مَجَن ۔ دُھْل ءَ سَکّ مُجَن ۔ کِشْک ءَ تاب مَکَن
ھِرّءَ تْراس مَدَئے ۔ چِھرءَ دَور مَدَئے ۔ زَھْگ پُلّ چِن اَنت

مَنْ رَوْآں مَن جَن آں تَو رَوْئے تَو جَن ئے
آرَوْت ۔ آجَنْت

مارَوْ اِیں ۔ مَا جَن اِیں ۔ شُمارَو اِت ۔ شُما جَن اِت
آرَوْ اَنت ۔ آجَن اَنْت

مَن شُت آں ۔ مَن جَت ۔ تَو شُت ئے ۔ تَو جَت
آشُت ۔ آئی ءَ جَت

ماشُت اِیں ۔ ماجَت ۔ شُماشُت اِت ۔ شُما جَت
آشُت اَنْت ۔ آھاں جَت

بیستمی سبک

چارھرپی لبزانی تھرتھربں سورت

(۱)

	کِ + تاب	کِتاب	اِے یک کِتابے
	اُش + تِر	اُشتِر	اِے دو اُشتِرانت
	کَ + پوت	کَپوت	آچار کَپوت اَنت
	تو + لگ	تولگ	اِے یک تولگے

کتاب ءِ تاک ءَ لیٹین ۔ اُشتِرءَ مھارکن
کَپوت گُوگُوکن اَنت ۔ تولگ ھُول اَنت
تیجگ ۔ سَرِیگ ۔ کاسگ ۔ جُمبُر
تیجگ وَشّ اِنت ۔ سَرِیگ ءَ سرءَ کَن
کاسگ ءَ پْرِوش ۔ جَمبَراں بَسْتگ

سَواس ۔ ڈَگار ۔ بَلوچ ۔ سَروک ۔ اَرزُن ۔ میتگ
سورَگ ۔ کولک
واجُہ ۔ واجَہ ۔ جاگُہ ۔ جاگَہ ۔ آگُہ ۔ آگَہ

بیستُ یکُمی سبک

(ب)

	کُر + رَگ	کُرَّگ
	س + رُمب	سُرُمب
	کَ + ھیر	کَھیر
	تَ + گِرد	تَگِرد

کُرَّگ ءِ سُرَّایت ۔ اسپ ءِ سُرُمب اَنت

کَھیر مِنَّ اِنت ۔ تَگِرد ءَ بیچ ۔

کُرَّگ ءِ سُرُمب کسان اَنت ۔ تَگِرد ءُ کَھیر ءِ ساھگ ءَ بیچ کن۔

جَلَک ۔ ھَرَگ ۔ اِلَّک ۔ گُدّگ

تُرُمپ ۔ زُرچک ۔ گُروشنچ ۔ زُرُوب

کِمیر ۔ شُدیگ ۔ کَتیر ۔ گَریب

چِگِرد ۔ شِنَک ۔ پَدَرد ۔ سَبَک

بیست ءُ دُومی سبک

(پ)

	گوْس + ک	گوْسک
	سَج + جی	سَجّی
	کار + چ	کارچ
	پُ + لَنگ	پُلنگ

گوْسک بانْسگ ءَ اِنْت - سَجّی سُھْر اِنْت
کارچ ٹْرِپگ ءَ اِنْت - پُلنگ سْراپ ءَ اِنْت
گوْمز - پِشّی - آرت - ٹُپگ
گوْمز ءَ پُکُش - پِشّی مُشک وَارت
آرت ءَ لیس دَے - ٹُپگ ءَ کوپگ ءَ کَن -

گوْرم - گوْچّ - مُکّی - ٹپّی - باشک - آشک -
کَلَنْڈ - کمَنْد - گُوشّ رِیش - توشک - ھِینک -
بْرات - گْران - ذْراج - گُواش

بیست ءُ سیُمی سَبَک

بلوچ بھدار اَنْت ۔ سروک بےوار اَنت ۔ چِراگ ءَ روک کن

بِبند ۔ کتاب ءَ بچ کن ءُ بوان ۔ ترمپ رِچگ ءَ اَنت ۔

تولگ ءَ کُروس گپت ۔ کپوت کَھیر ءِ سرءَ نِشتگ ۔

دُتّک ءَ پُلکے پوژءَ اِنت کارچ ءِ دَپ کُنْٹ اِنْت ۔

آسک ءِ سَجّی وش اِنت ۔ آرت ءِ چانگ گرد اِنْت ۔

مَن گُش آں ۔ تَو گُش ئے ۔ آ گُش ایت ۔ ما بَچک ایں ۔

شُما جنکّ اِت ۔ آشِنکّ اَنْت ۔

مَن ۔ ما تَو ۔ شُمَا آ ۔ آهاں ۔

مَنی لوگ ۔ مے لوگ ۔ تئی برات ۔ شُمے برات ۔ آئی ءِ گھار ۔

آئی ءِ گُھار آھانی گُھار

مَنی ۔ مے ۔ تَئی ۔ شُمے ۔ آئی ءِ ۔ آھانی ۔

من ءَ بگشں ۔ ترا کے ءَ جت ۔ من آئی ءَ گُشت ۔

مارا کلَم درکار اَنت ۔ ما شُمارا کٹّ اِت

شُما آھان ءَ کَٹّ اِت

من ءَ ۔ مارا ترا ۔ شُمارا ۔ آئی ءَ ۔ آھان ءَ

بیست ءُ چارمی سبک

اِے یک .... ے	
آ سَے .... اَنْت	
اِے یک .... ے	
آ یک .... ءُ چَار .... اَنْت	

آیک داسے ۔ آچار مُچّ اَنت ۔ آیک داسے ءُ سچار مُچّ اَنت ۔
مَنی یک بُزے ءُ ھَشْت شِنکّ اَنت ۔
تَئی یک دَستے ءُ دو پاد اَنْت ۔
آئی ءِ یک اُشتِرے ءُ چار اسپ اَنت ۔
مئے دہ کَلَم ءُ دَہ کتاب اَنت ۔ شُمے شَش زِکّ ءُ ھَپْت
گوالگ اَنْت ۔ آھانی سے اَنار ءُ دہ سْروپ اَنْت ۔

مَن ءُ تو ۔ چاکر ءُ سبزَل ۔ ماہ ءُ اِستار ۔ ماس ءُ پِسّ ۔
بْرات ءُ گُھار ۔ چَمّ ءُ پونْز

مَن ءَ ءُ تَرا ۔ مارا ءُ شُمارا ۔ تَرا ءُ آئی ءَ ۔ شُمارا ءُ آھان ءَ

بیستءُ پنچُمی سَبک

اِے چی یے ؟
اِے یَک لیبیے ۔
اِے کئی لیبو اِنت ؟
اِے مِنی لیبو اِنت ۔

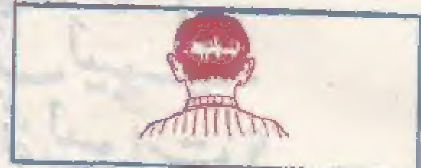

اِے چی یے ؟
اِے گوانزگ ے ۔
گوانزگ ءِ تہا چی یے ؟
گوانزگ ءِ تہا نُنّکے ۔
نُنّگ چے کنگ ءَ اِنت ؟
نُنّگ واب اِنت ۔

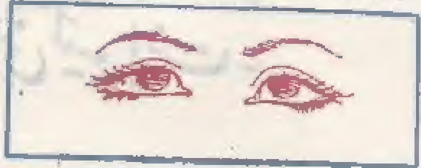

آ چی یے ؟
آ شِنّکے
آ کئی شِنّک اِنت ؟
آ دل مُراد ءِ شِنّک اِنت ۔
آ چونیں شِنّکے ؟
آ سیاہیں شِنّکے

بیستءُ شَشُمی سَبَک

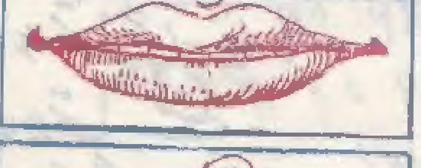
اِے چُنت سَر اَنت ؟
اِے یَک سرے ۔

اِے یَک چَمّے ؟
اِنّاں اِے دو چمّ اَنت

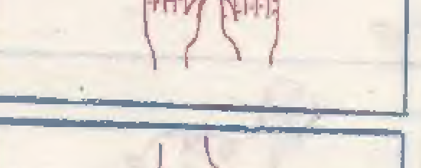
اِے چی یے ؟
اِے پونزے ۔

اِے دَپے ؟
هَو ۔ اِے دپے ۔

اِے پونزے ؟
اِنّاں ۔ اِے گوشے ۔

اِے دَست بَستَگ اَنت ؟
اِنّاں ۔ اِے دَست پچ اَنت ۔

اِے پاد زَنڈ اِنت ؟
هَو ۔ اِے پاد زَنڈ اِنت

مِید ۔ بُروان ۔ مچاچ ۔ گُراشُو ۔ سُنٹ ۔ بَروت ۔ زَنوکّ ۔
گُٹّ کوپگ ۔ سِینگ ۔ سُرین ۔ رَان ۔ کونڈ